

Истраживачка радионица слободних зидара
Интернет публикација - издање Велике Националне Ложе Србије

СИРИЈУС

Уређује: Издавачки одбор В.Н.Л.С, уредник издања: Брат Ч.В. Излази тромесечно и објављује радове браће из свих радионица.
Адреса: В.Н.Л.С, Старо сајмиште 6б, Београд, e-mail: info@mason.org.rs, www.mason.org.rs

Број: 23, Година: V, 01 мај 2014, ИССН: 2217-6993

Поштовани читаоци, представљамо вам још један Сиријус.

Неке старе али и неке нове теме.

Између осталог и веома занимљив текст о антимасонској изложби из 1941 године.

Срдачан поздрав!

Sadržaj:

Odnos masonerije i crkve	2
Antimasonska izložba	4
Petak 13 (uspon i pad Templja).....	14

Odnos masonerije i crkve

Masoni se rađaju ne stvaraju se – to je više puta dokazana pretpostavka ali kako objasniti da se po rođenju mi krstimo po hrišćanskim obredima, prihvatamo pravila hrišćanstva, pokušavamo da ih primenimo da bismo bili dobri ljudi i tek posle izvesnog vremena bivamo prepoznati od strane Braće i tek onda uvedeni u tajne i privilegije slobodnog zidarstva.

Da li nas hrišćansko vaspitanje priprema za put koji nam je određen? Ili je pripadnost veri samo nešto što je uslovljeno istorijom, običajima i nezainteresovanošću naših prethodnika, pa što ne reći i roditelja. Ili je bolje da se uklopimo u mainstream i time ne odskakemo i privlačimo neželjene poglede na sebe kao na nekog ko se ne uklapa.

Istorija nas uči da ljudi koji su se zapitali, koji su pretpostavili neke druge mogućnosti da su bivali izopšteni iz društva, proganjani ili u najgorim slučajevima ubijani.

Namerno nisam rekao da li su se zapitali u vezi društvenog uređenja ili vere jer i jedni i drugi su na iste načine rešavali pitanje izdajnika ili bezbožnika.

Hteo bih da razdvojim crkvu kao instituciju i ljude koji imaju službu u crkvi. Crkva kao institucija je beskompromisna organizacija, heliocentričnog tipa, koja svoja pravila i svoju ispravnost ne dovodi u pitanje čak i u slučajevima najgorih zločina prema čovečanstvu koju je vršila u ime Boga dok ljudi koji imaju službu u crkvi su misleća stvorenja, koja su većinom umna, edukovana, spremna na razumevanja, spremna da pomognu, od kojih su mnogi i naša Braća.

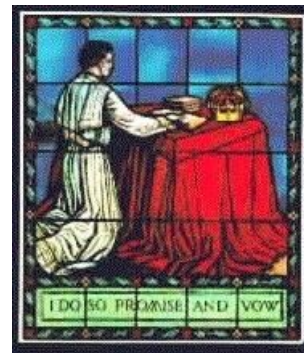
Takozvani konflikt između crkve kao institucije i slobodnog zidarstva datira još od 25. aprila 1738. Tada je papa Klement XII izdao bulu "In eminenti" koja pod pretnjom ekskomunikacije zabranjuje katolicima da se pridružuju Društvu slobodnih zidara.

Pitanje koje se odmah postavilo je zašto se zabranjuje slobodno zidarstvo. Ono nije bilo deklarirano šizma i ne pojavljuje se kao nova crkva da bude konkurentska Rimskoj stolici.

U buli piše: "iz razloga samo nama poznatih, a koji su pravedni i razumni"

Jedan od razloga mogao bi biti indiferentnost, odnosno tolerancija u pitanjima religije, jer slobodno zidarstvo prihvata u svoje okrilje ljude svih religija, svih vera. U očima Rimske crkve nije moguće prihvatiti na istom planu i na jednakoj osnovi onoga koji ispoveda doktrinu prepune grešaka.

Drugi razlog bi mogao biti što su slobodni zidari obavezani svojom zakletvom da čuvaju apsolutnu tajnu o onom što se dešava na skupštinama slobodnih zidara.

U delu "Slobodno zidarstvo pod ljliljanima" ukazuje se na to da katolička crkva ne može tolerisati da se ljudi svih religija i sekti naklonjeni prividu prirodne čestitosti, povezani međusobno do neprobojnosti čvrstim paktom, obavezuju se strogom zakletvom položenom nad Biblijom, pod najstrožom pretnjom, da čuvaju tajnu obrednih službi svog udruženja. Navodi se još da katolički svet ne može tolerisati tu zonu mraka koju stvara jedno tajno društvo.

Bula "In eminenti" nije primljena u Francuskoj jer je parlament u Parizu nije potvrdio, tako da ona nije posmatrana kao državni zakon, pa nije ni bila primenjena ni primenjiva na kraljeve podanike.

25. januara 1983. Godine objavljen je preuređen kanon 2335 gde se više ne spominje ekskomunikacija slobodnih zidara i gde se osuđuju samo oni koji se urote protiv Katoličke crkve na otvoren i odlučan način.

Svi takvi će biti osuđeni na pravednu kaznu , srazmernu deliktu.

I pored ovog preuređenja ostao je zvaničan sledeći stav katoličke crkve: "Negativan sud Crkve o masonskim asocijacijama ostaje nepromenjen jer su njihovi principi uvek smatrani nepomirljivim sa doktrinom Crkve i upis u ta društva Crkva i dalje zabranjuje. Vernici koji pripadaju masonskim društvima nalaze se u stanju teškog greha i ne mogu primati svetu pričest."

Velike su sličnosti u načelima i crkve i slobodnog zidarstva. Uporedimo samo Dekalog i Zapovesti.

Znači ostaje samo konflikt i borba za društveni uticaj od strane crkve ili slobodnih zidara. Jedina razlika, barem po meni, je način ulaska u jednu ili drugu grupu. U okrilje Crkve se stiče pravo ulaska samim rođenjem tj.nasledjem kulturnim i verskim. Za ulazak u Slobodne zidare potreban je poziv što pretpostavlja da se pojedinac istakao i time zaslužio poziv u to društvo.

Nameće se pitanje da li je Crkva dovoljno jaka da svi koji imaju pravo po rođenju i koji postanu vernici budu izvedeni na pravi put i budu dobri ljudi ili da svi koji su pozvani u Bratstvo su ljudi na dobrom glasu. Da li garant koji ne poštuje dekalog i principe slobodnog zidarstva ima moralno pravo da predlaže nekog i kaže za njega da je čovek na dobrom glasu.

Dovoljno je da postoji grupa i u Crkvi i u Slobodnim zidarima koji su nezasluženo tu , koje vodi samo lični interes, i sukob je neminovan .

Postoje mnogo pitanja u vezi ove teme na koja se može odgovoriti i na pitanja na koja se može odgovoriti samo delovanjem.

Ja sam hrišćanin pravoslavac.Kršten po obredima srpske pravoslavne crkve.

Ja sam majstor Kraljevske umetnosti. Iniciran po škotskom obredu drevnom i prihvaćenom.

Redovno prisustvujem bogosluženjima u pravoslavnoj crkvi u bilo koj zemlji da se nalazim.

Redovno prisustvujem i učestvujem u radu moje Poštovane lože, u radu lože usavršavanja i radu Velike Lože.

U nijednom trenutku nisam osetio da me jedna posvećenost ometa u drugoj.

Želim da pokažem da problem i protivrečnost može da postoji samo na nivou jedinke kao osnove svakog društva i da tu treba tražiti rešenje u svim neslaganjima Crkve i Slobodnog zidarstva.

Na žalost na bogosluženjima nikada nisam sreo nijednog Brata a na radovima poštovanih loža srećem samo iste ljude koji su predani obavezama koje su preuzeli .

Zagledajmo se duboko u sebe i tu nađimo odgovor da li smo tu gde želimo da budemo pa tek onda možemo da se osvrnemo na problem institucija.

M.A.
Solomonov Hram
Niš

Antimasonska izložba

Antimasonska izložba je veoma značajan događaj iz perioda okupacije Kraljevine Jugoslavije. Njen cilj je bio diskriminacija pokreta i organizacija koje su bile direktno suprostavljene okupacionim vlastima. Represija nad slobodnim zidarima je tom izložbom doživela svoj moralni vrhunac sa stanovišta okupatora, jer nije stavljala u negativan kontekst samo organizaciju kojoj su pripadali već i njih lično u vidu njihovih fotografija koje su činile sastavni deo izložbene postavke. Potrebno je istaći da je pritisak na masoneriju, u cilju njenog gašenja, u Kraljevini Jugoslaviji počeo još pre rata i okupacije, ali to ne znači da je ova kampanja vođenja u cilju stvaranja idealne podloge za izložbu već je dosta verovatnije da je izložba bila produkt ove kampanje, uz dodavanje drugih elemenata iz tadašnje političke realnosti.

Na početku treba istaći osnovne činjenice o stvaranju Velike lože "Jugoslavija".

Pre ujedinjena država Južnih Slovena slobodnozidarske radionice su postojale u Srbiji, Hrvatskoj, Vojvodini i Dalmaciji. Stvaranje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca dovelo je do ujedinjenja postojećih loža i do njihovog stavljanja pod zaštitu Velike lože SHS "Jugoslavija". Program i statut te lože bili su odobreni od strane Ministarstva unutrašnjih poslova 22. januara 1920. godine. Kraljevina SHS 1929. godine menja naziv u Kraljevina Jugoslavija što uslovljava i promenu imena Velike lože. U početku svog rada Velika loža je objedinjavala 6 loža da bi pred njeno raspuštanje, jula/avgusta 1940. godine, pod njenim zaštitom radilo 30 loža .

Članovi masonskih loža su uglavnom bili poznati javni, kulturni i naučni radnici. Od oko 500 slobodnih zidara iz Beograda njih 111 su činovnici različitih ministarstava, 39 profesori Beogradskog univerziteta, 35 lekari, advokata je 36, 9 sudija, 31 trgovac, 28 bankara, aktivnih i penzionisanih ministara je 28, 28 je i industrijalaca, 23 dolaze iz oblasti umetnosti, 10 arhitekata, 20 inženjera, 24 direktora, profesora i učitelja srednjih škola, 7 apotekara, 2 sveštenika i oko 40 predstavnika drugih zanimanja¹.

Uloga slobodnih zidara u društveno-političkom životu tridesetih godina prošlog veka osetna je pre svega zahvaljujući visokim položajima koji su zauzimali u državnim i privrednim ustanovama. Pored toga, namesnici kralja Petra II Karađorđevića, izabrani na osnovu testamenta Aleksandra I Karađorđevića, dr. Radenko Stanković i veliki župan splitske oblasti Ivo Perović bili su masoni, uostalom kao i njihovi zamenici Jovo Banjanin i Petar Zec².

Upravnik grada Beograda za vreme okupacije Dragomir Dragi Jovanović u saslušavanju od strane islednika OZN-e, rađenom 9. avgusta 1945. godine, govori o predratnom Udruženju za slovenske emigrante (U.S.E) čiji su članovi bili masoni, pukovnik Božin Simić, advokat Savko Dukanac i akademik Viktor Novak, a čija je delatnost bila prihvatanje, sklanjanje i pomaganje slovenskih emigranata koji su bežali pred nemačkom invazijom. Ovo udruženje je zabranjeno nakon prigovora Nemačke da se preko njega vrši obuka emigranata i da se od njih formiraju naoružane jedinice³.

(1) Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978, str.77

(2) Nenezić Z, Hrvati hoće sami, Večernje novosti, Beograd 23. 11. 2002.

(3) Zapisnik sa saslušanja Dragomira Dragog Jovanovića, Istorijski arhiv Beograda, str. 128

Shvatajući opasnost koja pretila od fašističkih država majstor Velike lože "Jugoslavija" Dušan Milićević (1933-1940) sastaje se 1938. godine u Beču sa slobodnim zidarima iz Sjedinjenih Američkih Država i sa njima razgovara o aktuelnom progonu masona u Italiji i drugim evropskim državama⁴.

Slika 1: Božin Simić⁵

Bitno je napomenuti da je Dušan Milićević nakon okupacije streljan u Beogradu od strane Nemaca.

Prilikom posete američkog general-majora i kasnije ratnog lidera "Ureda za strateške usluge" (OSS) Vilijama Donovana Jugoslaviji, januara 1941. godine, knez Pavle je izrazio želju da se on sastane i sa predstavnicima masonerije i sa njima razgovara o trenutnoj situaciji⁶. Mason Stanoje Mihaljdžić bio je ministar unutrašnjih poslova (26.08.1939. - 08.07.1940.) i za vreme njegovog mandata (i na njegovu inicijativu) formira se kontra-obaveštajna agencija "Ujka a.d.". Da bi se izbegla bilo kakva sumnja ova kontra-obaveštajna agencija je bila registrovana kao trgovačko-agentursko društvo⁷.

Njen zadatak bio je da pronade izvore u obaveštajnim službama drugih zemalja koje deluju na tlu Jugoslavije i da o njihovim aktivnostima izveštava lično ministra Mihaljdžića. Nemci su za svega nekoliko meseci saznali za aktivnosti društva "Ujka a.d." i protestovali kod jugoslovenske vlade optuživši ovu agenciju da zajedno sa Englezima radi protiv njih. Stanoje Mihaljdžić je zbog nastale afere smenjen, njegovi saradnici su premešteni u unutrašnjost, a Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzeo je Dragiša Cvetković⁸. Ova smena je predstavljala i želju tadašnje vlade Kraljevine Jugoslavije za sve tešnijim povezivanjem sa nacističkom Nemačkom. Sve ove aktivnosti nisu mogle proći nezapaženo od strane fašističkih obaveštajnih službi.

Informacije o unutrašnjoj situaciji u Jugoslaviji, dakle i o masonima, Nemci su dobijali preko svojih obaveštajnih centara među kojima je dominirao "Nemački saobraćajni biro". Ovim biroom je rukovodio Franc Nojnhauzen. Firma je osnovana početkom jula 1934. godine od strane Centralnih Nemačkih državnih železnica za putnički saobraćaj, Lufthanze i parobrodskih društava Hamburg Amerika Linie i Severnonemački Loid Hamburg, a njena lokacija bila je novoizgrađena palata u centru Beograda, današnjem Trgu Republike. Nemački saobraćajni biro, pored simbola nemačke provredne ekspanzije u Jugoslaviji, bio je i sedište Nationalsocijalističke partije za inostranstvo. Glavna privredna obaveštajna aktivnost odvijala se upravo preko ovog biroa čiji je službenik bio i Karl Kraus, SS major, kasnije šef Gestapoa u okupiranoj Jugoslaviji. Rad biroa nije ometan iako je Glavni generalštab rapolagao detaljnim informacijama o nemačkoj obaveštajnoj aktivnosti⁹.

(4) Nenezić Z., Masoni u Jugoslaviji (1764-1980), Narodna knjiga, Beograd 1984, str. 464

(5) Foto: <http://www.promacedonia.org/en/kms/5.html>

(6) Jovanović Dragomir Dragi 595/611, Istorijski arhiv Beograda, str. 81

(7) Jovanović Dragomir Dragi 595/611, Istorijski arhiv Beograda, str. 132

(8) Odić S., Komarica S., Noć i magla, Knjiga II, Gestapo nad Jugoslavijom, Centar za informacije i publicitet, Zagreb 1977, str. 22-23

(9) Aleksić D., Franc Nojnhauzen i privredna politika nacističke Nemačke u Srbiji, Institut za noviju istoriju Srbije,

Pored obaveštajnih centara, informacije o aktivnostima slobodnih zidara Nemci su dobijali i preko Antona Korošeca, slovenačkog političara i teologa, vođe Slovenske ljudske stranke. Korošec je, između ostalog, Gestapou dostavio spiskove članova loža¹⁰.

Preokret u odnosu na masoneriju u Jugoslaviji nastaje nakon pada Francuske i sve većeg približavanja Jugoslavije silama Osovine. Domaćim vlastima je bio poznat Hitlerov stav prema slobodnom zidarstvu koje je smatrao "instrumentom jevrejstva". Za naciste je masonerija bila izvrstan instrument borbe Jevreja za postizanje ciljeva o svjetskoj dominaciji i da na ovaj način rukovodeće klase uvučene u masonsku mrežu postaju "nesvestan plan jevrejstva". Kao argument za potrebu borbe protiv masonerije Hitler je navodio i to da masoni u S.A.D -u daju prava i crncima i da će oni kao punopravni građani kasnije postati komunisti i srušiti vlast.

Slika 2: Anton Korošec

Musolini je progonio slobodne zidare kao francuske ljude. Velika loža "Italije" bila je zatvorena novembra 1925. godine.

Ovi progoni doveli su do protesta jugoslovenskih masona, ali bez ikakvog značaja. Fašistička vlada 19. oktobra 1926. godine zabranjuje masonsku delatnost u Italiji¹¹.

Protiv masona u Jugoslaviji prva istupa vlada Cvetković-Maček. Ministar prosvete Korošec u poruci slovenačkom narodu povodom nove 1940. godine karakteriše masoneriju kao opasnost za zemlju, a masone zajedno sa komunistima naziva crnim krticama¹². Korošec je od ranije poznat kao fanatični protivnik slobodnog zidarstva i upravo je njegov ulazak u vladu, kao ministra prosvete, trebao da predstavlja odobravanje njegove politike od strane tadašnjeg državnog vrha. U izveštaju koji je Berlinu poslao nemački poslanik iz Beograda, fon Heren, zaključuje se da bi bilo dobro kada bi Korošec došao na čelo nove vlade jer on iz ubeđenja vodi borbu protiv Jevreja, masona i komunista.

Slika 3: Korošecov napad na masone u listu "Domoljub"

Nakon Antona Korošeca napadima na slobodne zidare se pridružuje Stevan Kluić. Kluić je bio glavni urednik časopisa "Signal" u kom 1. jula 1940. godine objavljuje članak pod nazivom "Masoni kroz istoriju".

(10) Arhiv Jugoslavije, F100, 29, 113 br.2/988908 od 28.10.1941

(11) Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978, str.80

(12) List „Domoljub“, Ljubljana, 04.01.1940, str.1

U ovom tekstu on masone optužuje da podrivaju i razaraju države, osuđuju careve i kraljeve na smrt, pri čemu je jasna aluzija na ubistvo carske porodice Romanov i atentata na kralja Aleksandra I u Marseju. Nakon "Signala" sledi niz tekstova u vladinom organu "Vreme" čiji je autor Danilo Gregorić, nekadašnji član profašističke organizacije "Zbor". Kao predstavnik ovog pokreta on je 1939. godine prisustvovao na partijskom kongresu Nacionalsocijalističke stranke u Nimbргу. Gregorić u svom članku "Masoni" od 2. jula 1940. poziva na likvidaciju slobodnih zidara kako bi njihovoj vladavini došao kraj. Ovaj članak je izašao uz odobrenje predsednika vlade Dragiša Cvetkovića¹³.

Pored Gregorića i Kluića u borbi protiv masona ističu se i dr Lazar Prokić, član uredništva časopisa "Samouprava" i "Slovenski Jug", kao i Milosav Vasiljević, inženjer i bivši član lože "Pobratim"(1929-1938). Kao pristaša politike "Zbora", Vasiljević je javno istupao protiv masonerije.

Antimasonski trend prate i slovenački i hrvatski časopisi. U broju od 24. jula slovenački "Domoljub" objavljuje članak pod imenom "Podmukle sile" u kom iznosi nacionalno degradirajući rad masonerije. Zagrebački "Obzor" 17. avgusta piše da su glavni neprijatelji crkve marksistički agitator, jugomasonerija i velikosrpska koncepcija. Dan ranije "Zagrebački list" piše "Valja što pre odbaciti masonsku gubu".

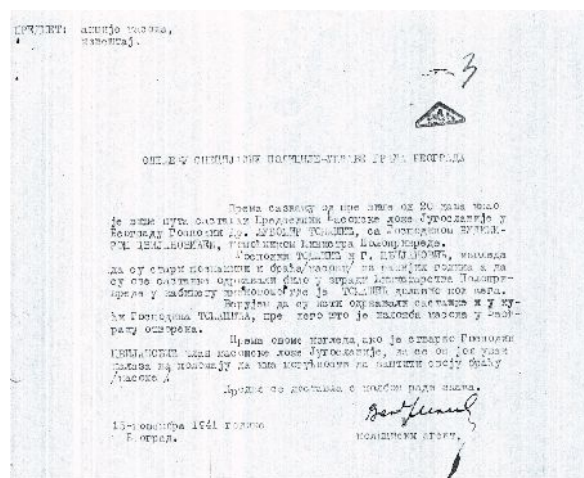
Pritisak na slobodne zidare nije vršen samo putem javnih glasila već i zabranom časopisa i listovi za koje se sumnjalo da su na bilo koji način povezani sa njima. Prvo je zabranjena polumesečna revija "Vidici" čiji je vlasnik i izdavač bio Brigljević Grga, slobodni zidar. Drugi na redu bio je list "Britanija" čiji je član redakcije bio mason Vladimir Ćorović, profesor univerziteta.

Sledeći korak bio je pretres prostorija Velike lože "Jugoslavija", koja se nalazila u Garašaninovoj ulici broj 8. Pored hrama

pretrešeni su i stanovi pojedinih masona i zaplenjen materijal nađen kod njih.

Ove represivne metode i generalno antimasonsko raspoloženje koje je vladalo u Jugoslaviji doveli su do raspuštanja Velike lože "Jugoslavija", odnosno do samouspavljanja 01.08.1940. Akt o samoraspuštanju bio je poslat i u Ministarstvo unutrašnjih poslova i on se nije odnosio na jevrejske lože već samo na one koje su bile pod zaštitom VLJ. Ovakav potez jugoslovenskih masona nije sprečio bana Ivana Šubašića da 13.08. 1940. godine, naredi pretres prostorija zagrebačkih loža i zvanično zabrani njihovo delovanje jer se, kako stoji u zabrani, VLJ nalazi pod uticajem francuskih masona što ne odgovara stavu neutralnosti i interesima državnog poretka.

Mere koje su preduzete prema slobodnim zidarima bile su jasan, prijateljski signal Rimu i Berlinu. Italijanska vlada dala je širok publicitet zatvaranju masonskih loža u Jugoslaviji, njena glasila "Popolo di Roma" i "Gornale d'Italia" pišu da su jugoslovenski masoni protiv ekonomskih reformi i da se nadaju podršci Moskve.

Slika 4: Izveštaj policijskog agenta o kretanju Ljubomira Tomašića od 15.11.1941. IAB

Nakon aprilskog rata i okupacije koja je usledila, Nemci obrazuju komesarsku upravu Milana Aćimovića i formiraju komisiju za ispitivanje uzroka i odgovornosti za 27. mart. Komisiju su činili pukovnik Tanasije Dinić, zamenik komesara za unutrašnje poslove

Dorđe Perić i komesari Milosav Vasiljević i Stevan Ivanić, članovi “Zbora” i bivši slobodni zidari. U hapšenjima koja su potom usledila pored političara i javnih radnika uhapšeno je i nekoliko masona, akademik Viktor Novak, bivši predsednik Senata Ljubomir Tomašić i advokat Slavko Dukanac. Hapšenja masona su se odigravala i u Zagrebu nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske 10. aprila 1941. godine. Hinko Krizman, Stanoje Mihaljdžić, Stanko Švrlljuga i drugi su sprovedeni u logore u Gradiškoj i Jasenovcu, a zatim u Grac¹⁴.

Red. br.	PREZIME I IME	Zvanje	Loža
1/	Belajčić dr. Vladimir	sudija kasac. suda	"Mitropolit Stratimirović"
2/	Paljić Vojislav	inženj. rad. i postojanstvo	"Sloga, rad i postojanstvo"
3/	Janković Ž. Dušan	sudija Beogradskog apelacionog suda	"Šumadija"
4/	Živković B. Dušan	sudija sreskog suda u Zemunu na radu u sres. sudu, Beograd	"Dositej Obradović"
5/	Dukanac dr. Ljubomir	docent Univerziteta	"Istina"
6/	Bogićević V. Aleksandar	viši savetnik Min. npr. privrede	"Banat"
7/	Stijević M. Rista	učitelj veština III muške gimn.	"Šumadija"
8/	Đurić J. Dimitrije	činnovnik Narodne banke	"Dositej Obradović"

Slika 5: Spisak službenika-masona koji su otpušteni iz javne službe. IAB

Istragu nad uhapšenim masonima u Beogradu vodio je oberštumbanfiref Hans Rihter, magistar filozofije. Po rečima Viktora Novaka, Hans Rihter je veoma dobro poznao masonski istorijat, raspitivao se o ličnostima koje su pripadale višim masonskim stepenima i arhivi VLJ. Nemačko poslanstvo u Beogradu sakupilo je pre rata više od 100.000 denuncijacija protiv masona. Na osnovu tih podataka Gestapo je kontrolisao masonsku delatnost u Kraljevini Jugoslaviji, pratio pojedine masone i držao njihove stanove pod prismotrom¹⁵.

U periodu od maja do avgusta 1940. godine Komesarska uprava Milana Aćimovića radila je na prikupljanju podataka i evindetiranju bivših pripadnika sloodnozidarskih loža. U maju je Ministarstvo unutrašnjih poslova uputilo svim područnim organima u Srbiji dopis u kom se zahtevalo da se od svih državnih službenika i činovnika prikupe podaci o rasnoj pripadnosti i vezama sa slobodnozidarskim ložama. Istovremeno sa radom na kartoniranju podataka, mnogim zaposlenim u državnim službama bile su poslane ankete, u kojima je pored ličnih podataka, moralo biti navedeno da li pripadaju nekoj loži i održavaju li veze sa masonima.

Za one koji nisu ispunjavali kriterijume nove vlasti donešena je 6. avgusta 1941. godine Uredba o uklanjanju nacionalno nepouzdanih službenika iz javne službe. Među takve spadaju: „Svi oni koji pripadaju internacionalnim organizacijama, komunisti i masoni, kao i oni koji ispoljavaju svoje simpatije sa njima ili ih pomažu¹⁶.” Iz javne službe otpušteni su sledeći slobodni zidari:

Sudije kasacionog suda Belajčić Vladimir (loža “Mitropolit Stratimirović”) i Paljić Vojislav (loža “Sloga, rad i postojanstvo”). Sudija Beogradskog apelacionog suda Dušan Ž. Janković (loža “Šumadija”). Sudija sreskog suda u Zemunu, na radu Sreskog suda u Beogradu Dušan B. Živković (loža “Dositej Obradović”). Docent Univerziteta Ljubomir S. Dukanac (loža “Istina”). Viši savetnik Ministarstva privrede Aleksandar V. Bogićević (loža “Banat”). Učitelj veština III muške gimnazije Rista M. Stijović (loža “Šumadija”). Činnovnik Narodne banke Dimitrije J. Đurić (loža “Dositej Obradović”).

Uporedo sa ovim merama komesarska uprava je od juna 1941. godine radila na organizaciji jedne izložbe koja bi ostvarila značajan propagandni uticaj u sferi antisemitizma i antikomunizma.

(14) Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978, str.84-85

(15) Usmeno kazivanje Viktora Novaka N adeždi Jovanović, 16.12.1970, Beograd.

(16) Službene novine, br. 95, 06.08.1941, Beograd, str.2

Slika 6: Naslov u listu "Novo Vreme" povodom predstojećeg otvaranja izložbe. IAB

Ova izložba je u štampi nazivana kao antimasonska, ponekad kao antikomunistička i na kraju kao antimasonska, antikomunistička i antijevrejska izložba. Tokom jula meseca formiran je Radni komitet antimasonske izložbe koji se sastojao od sedam članova. Stevan Kluić i dr Lazar Prokić su postali direktori izložbe. Đorđe Perić je izabran za šefa propagandnog odeljenja. Četvrti član bio je Milan Banić, autor knjige "Masonerija u

Jugoslaviji", a tri preostala člana bila su policajprezident grada Beograda Miodrag Đorđević, član "Zbora" Mihailo Balić i publicista Milovan Popović. Komitet je radio u četiri sekcije, prva je bila propagandna, druga antikomunistička, treća antimasonska i četvrta antijevrejska.

Za izradu plakata i crteža, kao i tehničko oformljenje bilo je angažovano preko pedeset slikara, crtača i tehničkog osoblja. Propagandna sekcija je do početka izložbe štampala 19 vrsta brošura antimasonske, antikomunističke i antijevrejske sadržine. Neki od naslova su "Masoni u Jugoslaviji" Milana Banića, "Srpski narod u kandžama Jevreja", "Jevreji u Srbiji" dr Lazara Prokića i mnogi drugi. Vodiči, njih petnestak, bili su angažovani iz redova omladine "Zbora" i posebno pripremljeni za izložbu.

Slika 7: dr Lazar Prokić, direktor Antimasonske izložbe

Sve ove pripreme su naravno obavljane pod kontrolom i sa odobrenjem nemačkih okupacionih vlasti. Njihovo propagandno odeljenje "C" dostavilo je materijal engleske slobodnozidarske lože "Princ od Velsa", zaplenjen prilikom iskrcavanja Nemaca na ostrvo Džerzi.

Pored materijala Nemci su davali i novac za organizovanje ove izložbe¹⁷.

(17) Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978, str.88-89

Изложба

РАДА МАСОНА, ЈЕВРЕЈА И КОМУНИСТА

Секција за пропаганду

УЗУН-МИРКОВА 4 - ТЕЛ. 23 - 519

7.

Београд, 18. августа 1941

Г о с п о д и н у

ДРАГ. Љ. ЈОВАНОВИЋУ,

Управнику Града,

Б Е О Г Р А Д

Господине Управниче,

У згради Аеро-Клуба, Узун Миркова 4, у просторијама менаџера, већ више од месец дана ради преко 80 лица, ангажованих од Радног комитета Антимасонске, антијеврејске и антикомунистичке Изложбе. Према томе, у просторијама те зграде налази се бројна и јака документација за овај рад. У јавности се већ дознало на коме послу ради ове особље, кад и под чијим руководством Шефови ових сервиса су проноскиране личности из вајкадашње антикомунистичке, антијеврејске и антимасонске борбе. Према томе, и њима лично и њиховом особљу озбиљно је угрожена безбедност, као што постоји и опасност за материјал који они сви користе.

У више махова усмено је мољен помоћник Управника Града Београда да благовремено обезбеди перманентну оружану стражу у овим просторијама. То, нажалост, до данас није учињено.

Према извештају приватних становника ове зграде, у суботу у 10,30 часова, непозната лица покушала су да проди у просторије ових сервиса. На алармирање становника који су са прозора посматрали ово, та су се лица разбегла.

Моли се Господин Управник Града Београда да овај случај, с обзиром на његову природу, сматра врло озбиљним, и што је могуће пре додели два наоружана стражара на перманентну службу у просторијама ових сервиса.

Како се ова Изложба спрема у сарадњи са окупаторским властима, то се овај акт и њима шаље у препису.

Извољите примити, Господине Управниче, уверење мог одличног поштовања.

ШЕФ СЕКЦИЈЕ ЗА ПРОПАГАНДУ

/Д-р Лазар Прокић/

ИДБ УГБ СПУ-44/II К 280/6

Slika 8: Pismo Lazara Prokića upućeno Dragom Jovanoviću u kom se traži naoružano obezbeđenje. IAB

Prvobitan datum otvaranja izložbe trebao je da bude 23. avgust 1941. godine, ali se od toga odustalo. Jedan od razloga odlaganja je sasvim sigurno bila bezbednosna situacija u Beogradu.

Tokom septembra izvršen je napad na prostorije izložbe u Garašaninovoj 8, pri čemu je jedan od napadača ranjen. Akciju su izveli aktivisti SKOJ-a. Specijalna policija je ubrzo saznala imena napadača i uhapsila braću Lenard, Cvetu Milošević i Mariju Pajić. Svi su odvedeni u logor na Banjicu i tamo streljani.

Da je bezbednost bila jedan od razloga pomeranja datuma otvaranja izložbe, govori i pismo Lazara Prokića upućeno Dragomiru Dragom Jovanoviću, upravniku grada Beograda u kom on traži oružano obezbeđenje zgrade Aero kluba u Uzun Mirkovoj 4 gde se nalazi materijal i dokumentacija za izložbu.

Izložba je svečano otvorena 22. oktobra 1941. godine U ime nemačkih vlasti izložbu je otvorio felkomandant Beograda fon Kajzenberg. Nakon njega govor je održao Đorđe Perić, jedan od direktora ove izložbe.

Sama izložba se sastojala od sekcija čiji je materijal bio raspoređen u nekoliko prostorija. Posetioce su već u prvoj prostoriji dočekivali vodiči koji su objašnjavali izložbeni materijal. Prvo odeljenje je bilo komunističko ili kominternovsko, na zidovima su visili plakati sa antisovjetskim i antikomunističkim plakatima. Vodiči su mnoge vođe Oktobarske revolucije označavali kao Jevreje, a SSSR je prikazan kao zemlja prekrivena logorima čiji narod gladuje. Iza sovjetskog odeljenja bio je raspoređen materijal posvećen radu masona. Tu su bile poredane stolice na kojima su ostavljene bele rukavice i mač, a iznad svake stolice na zidu su okačene fotografije najviđenijih masona sa imenom, zanimanjem u građanskom životu i mestom u slobodnozidarskoj hijerarhiji. U posebnoj sobi su se nalazili predmeti i materijal engleske

lože “Princ Vels” sa portretima kralja Đorđa i drugih članova kraljevske porodice i dvora.

Slika 9: Ulaznica za izložbu. IAB

Jedna od prostorija bila je posvećena sprezi jevrejstva, masonstva i komunizma. Ovde su se nalazile slike i parole koje su trebale da dokažu vezu tih snaga sa 27. martom i njihovu krivicu za rat. U ovom delu su se nalazile slike Ivana Ribara, Ive Lole Ribara, Moše Pijade i objašnjena ko su oni i njihove pozicije u Komunističkoj Partiji Jugoslavije.

Slika 10: Red na ulazu za izložbu

Poseban deo pod imenom “Viktorija - Victoria” bio je posvećen uspesima nemačke vojske na frontovima i borbi Trećeg rajha protiv slobodnog zidarstva, komunizma i jevrejstva. Propagandni materijal se nalazio u poslednjoj sobi i sastojao se od brošura, letaka i plakata. Izašla je i serija poštanskih markica posvećena ovom događaju.

Vlasti su preduzele niz mera kako bi obezbedili masovnu posetu izložbi. Bile su organizovane kolektivne posete đaka srednjih i osnovnih škola, činovnika i radnika. Direkcija izložbe pozvala je radničke poverenike niza preduzeća da dođu na dogovor radi rasporeda poseta po grupama. Izložba je bila iskorišćena i za prikupljanje priloga za zimsku pomoć, podeljeno je i nekoliko nagrada u vidu drva za ogrev i hrane.

Izložba je bila otvorena od 22. oktobra 1941. godine do 19. januara 1942. godine. Broj posetilaca koje je navela dnevna štampa bio je 90 000, međutim ovaj broj treba uzimati sa rezervom jer se navedenim brojem moglo manipulirati zbog propagande.

Slika 11: Felkomanant fon Kajzenberg i Đorđe Perić na otvaranju izložbe

Vest o otvaranju i toku Antimasonske izložbe preneo je i nemački list “Donauzajtung”. Okupator je svestrano pomagao realizovanje izložbe čiji je cilj bio da masoneriju, komunizam i jevrejstvo okarakteriše kao jedine krivce za okupaciju. Zanimljivo je istaći nezadovoljstvo Vlade NDH koja je zabranila stanovništvu Zemuna da posećuje izložbu zbog antihrvatske usmerenosti i o tome obevestila nemačko poslanstvo u Zagrebu. Teror nad slobodnim zidarima nastavio se i u novembru 1941. godine, tokom trajanja izložbe, kada je u noći 4/5 izvedeno hapšenje dve stotine uglednih građana Beograda među kojima je bilo i masona svih profesija¹⁸.

Slika 12: Jedan od izložbenih plakata

Većina je kasnije puštena dok je nekolicina njih streljana u Beogradu. Pored ovih hapšenja jedan deo masona se našao u nemačkim logorima. Podaci o njima su sledeći: u Beogradu su streljani slobodni zidari Dragan Milićević, Mihailo Ilić i Đorđe Tasić. U nemačkim koncentracionim logorima bili su Miloš Carević, Brana Gojković, Aca Dimitrijević, Miloš Bartoš, Boško Jovanović, Stevan Popović, Miloš Nešić, Milan Glavinić, a njih četvorica, Skovran, Ilić, Đorđević i Turanov su tamo i streljani¹⁹.

Slika 13: Detalj sa izložbe, list “Novo Vreme”

Na osnovu iznetih informacija može se zaključiti su slobodni zidari bili žrtve nacističke ideologije.

(18) Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978, str.92-98

(19) Nenezić Z., Okupator progoni masone, Večerenje Novosti, Beograd 25. 11. 2002
http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html:275978-Okupator-progoni-masone

Oni su najčešće optuživani za antinacionalni rad, širenje ideja komunizma, borbu protiv crkve i na kraju za samu okupaciju. Njihov strmoglavi pad je bio posledica vojne ekspanzije Trećeg rajha i nemogućnosti Kraljevine Jugoslavije da zadrži neutralan status pri čemu su značajnu ulogu odigrali i budući kolaboracionisti otvoreno zastupajući antimasonsku politiku u periodu pre aprilskog rata.

M. P.

E-mail: marezz87@gmail.com

Literatura:

♦ Aleksić D., Franc Nojhauzen i privredna politika nacističke Nemačke u Srbiji, Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd 2008.

♦ Arhiv Jugoslavije, F100, 29, 113 br.2 / 988908 od 28.10.1941.

♦ Gregorić D., Samoubistvo Jugoslavije, Beograd, 1942.

♦ Zapisnik sa saslušanja Dragomira Dragog Jovanovića, Istorijski arhiv Beograda.

♦ Jovanović Dragomir Dragi 595/611, Istorijski arhiv Beograda.

♦ Jovanović N., Odnos okupatora i kvislinga prema masoneriji u Srbiji 1941-1942. Godišnjak grada Beograda, knj.18, Beograd 1978.

♦ List „Domoljub“, Ljubljana, 04. 01. 1940.

♦ List “Novo Vreme” Beograd, Istorijski arhiv Beograda.

♦ Nenezić Z., Masoni u Jugoslaviji (1764-1980), Narodna knjiga, Beograd 1984.

♦ Odić S., Komarica S., Noć i magla, Knjiga II, Gestapo nad Jugoslavijom, Centar za informacije i publicitet, Zagreb 1977.

♦ Službene novine, br. 95, 06.08.1941, Beograd.

Internet izvori:

♦ Nenezić Z., Okupator progoni masone, Večerenje Novosti, Beograd 25. 11. 2002. -http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html:275978-Okupator-progoni-masone.

♦ Nenezić Z., Hrvati hoće sami, Večernje novosti, Beograd 23. 11. 2002. -http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html.

♦ <http://www.promacedonia.org/en/kms/5.html>.

Petak 13

(uspon i pad Templara)

- Trinaest se vekovima u narodu tumači kao broj sa negativnim predznakom. On je često deo sujeverja mnogih svetskih kultura, a paralelno i predmet filozofskih analiza. U misteriozofskom rečniku, to je broj smrti i rođenja, vlasništva i nasleđa. Smatra se negativnim brojem jer predstavlja fatalno koraćanje ka smrti. i Kabala smatra 13 brojem zla, a u Apokalipsi se u trinaestom poglavlju govori o Antihristosu.

- Petak 13. kao pojam, uživa posebnu pažnju i interesovanje kroz vekove, kako sujevernog puka, tako i pisaca, režisera. I pored neshvatljivo velike eksploatacije ovog pojma, malo je onih koji su zaista upućeni o čemu se ovde zapravo radi i kada je nastao, da li je plod vekovnog sujeverja ili utemeljen u istorijskim činjenicama.

- Tako nas istorija dovodi u doba vrhunca moći jednog viteškog Reda, vekovima obavijanog mitovima, legendama i mistikom, dakle, na sam početak XIV veka, mesec oktobar, petak 13. 1307. godine. Sagledavši sve činjenice, može se reći da je tog datuma, tok istorije krenuo nekim drugim pravcem.

Sve je započelo 200 godina ranije. Dokumenti govore da su 1118. godine, devetorica Vitezova stvorili Templ, Red

Siromašnih Vitezova Solomonovog Hrama. Njihov prividni razlog bio je zaštita hodočasnika na putu do Jerusalima, no svedoćanstva ukazuju da je ta priznata svrha bila tek fasada, a da su Vitezovi učestvovali u jednom mnogo ambicioznijem i grandioznijem geopolitičkom projektu u čije su sprovođenje bili uključeni veoma uticajni ljudi tadašnje Evrope.

Red se širio i jačao velikom brzinom i već nakon nekoliko godina, donacijama u novcu i zemlji, Templari su posedovali imanja u Engleskoj, Francuskoj, Škotskoj, Španiji i Portugaliji. Za desetak godina, njihova dobra proširila su se i na (sadašnju) Italiju, Austriju, Nemačku, Mađarsku i Konstantinopolj. Godine 1131, kralj Aragona, zaveštao im je 1 trećinu svojih domena. Polovinom XII veka, Templ je već bio utemeljen kao ubedljivo najbogatija i najmoćnija ustanova hrišćanskog sveta, sa jednim izuzetkom-Papstvom. U svim pomenutim državama i oblastima formirani su Priorati sa Velikim Priorima na čelu. Odnos sa vladarima navedenih monarhija bio je dobar, što se ne može reći za Francusku, gde je Red Templara poslovično uvek bio u neugodnom položaju. Tokom XII i XIII veka, moć i uticaj Tempa se proširivao sve do Bliskog Istoka. Kupljeno je ostrvo Kipar, koje je u jednom momentu bilo i privremeno sedište Reda. Malo je odluka donetih u hrišćanskom svetu i krstaškim kneževinama a da Templari u tome nisu učestvovali. Templ je bio duboko upleten u unutrašnje stvari većine evropskih kraljevina. Zahvaljujući svojim posedima, ljudstvu, svojoj diplomatskoj umešnosti i ratničkoj veštini, Templ je raspolagao ogromnim političkim, vojnim i finansijskim uticajem, tako da je čak i Engleska Kruna bila hronično zadužena kod Tempa.

Na osnovu ovih činjenica, jasno je da je Templ bio trn u oku mnogih ambicioznih

vladara, a bio je u žiži posebne pažnje Filipa IV Francuskog, poznatog pod imenom – Filip Lepi.

Filip IV je praveći grandiozne planove za ekspanziju Francuske, rušio sve što mu se našlo na putu. Na njegovoj crnoj listi eliminisanih, našli su se i Papa Bonifacije VIII, koji je otet, a potom ubijen, kao i njegov naslednik Benedikt XI, koji je otrovan. Godine 1305, Filip uspeva da na papski presto postavi svoju marionetu, Klementa V.

- Strpavši Papstvo u svoj dzep, Filip je tako dobio prostor koji mu je bio potreban, da se razmahne u svojim potezima protiv Templara. Posle podrobno i pažljivo razrađenog plana, u zoru, u petak, 13. oktobra 1307 godine, počela je sinhronizovana akcija širom cele Francuske (slična onoj koju su izvršili Hitlerovi sledbenici u predvečerje II sv.rata, poznata kao „NOĆ DUGIH NOŽEVA“). Plan je obuhvatao hapšenje, zaplenu imovine, a samim tim i stavljanje Priorata pod Francusku Krunu. Veliki broj Templara, na čelu sa Velikim Priorom - Žakom De Moleom su bili uhapšeni. Ubrzo zatim, usledili su montirani procesi širom Francuske, grozna mučenja, te je i sam Žak De Mole pečen na tihoj vatri sve do svoje smrti.

Progoni koje je počeo Filip Lepi, ubrzo su se proširili i van granica Francuske, a u svoje ruke ga je preuzela Inkvizicija. Red Templara je zvanično raspušten papskim dekretom od 22. marta 1312 godine, a da konačna presuda u pogledu njihove krivice ili nevinosti nikada nije bila izrečena. Godine koje su usledile, pokazale su da Filip Lepi nikada nije uspeo da Templare eliminiše totalno, jer su kasnije osnivali druge Templarske Redove u Nemačkoj, Portugaliji, Španiji...

No i nakon 700 godina, pojam petak 13. je opstao kao zlokobno podsećanje na te burne godine, veoma bitne za dalji razvoj hrišćanskog sveta.

(korišćena knjiga Majkla Bejdzenta i Ričarda Lia - „Hram i Loža“ i Luidia Traiza- „Masonski rečnik“)

Na Orijentu Beograda
Br. M.K.